

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku D. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do renty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 lutego 2016 r.,
zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 14 lipca 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...]. postanowieniem z dnia 14 lipca 2015 r. odrzucił skargę o wznowienie postępowania wniesioną przez D. B. w sprawie z jej odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. odmawiającej prawa do renty, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 8 sierpnia 2014 r.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że skarżąca jako podstawę wznowienia wskazała art. 403 § 2 k.p.c., powołując się na wykrycie środków dowodowych - karty informacyjnej leczenia szpitalnego w [...] Centrum [...] z dnia 9 marca 2015 r., skierowania do poradni specjalistycznej - Poradni chirurgii przewodu pokarmowego z dnia 9 marca 2015 r., karty diagnostyki i leczenia onkologicznego wystawionej

przez N. „[...] sp. z o.o.” w Ś. z dnia 10 marca 2015 r., dwa wyniki badania mikrobiologicznego z dnia 19 listopada 2014 r. i z dnia 22 kwietnia 2015 r., wynik MRI wątroby z dnia 24 kwietnia 2015 r., wynik TK jamy brzusznej z dnia 30 marca 2015 r. oraz artykuł nt. „klebsiella pneumoniae” ze strony internetowej, które, jej zdaniem, mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Sąd uznał, że ubezpieczona złożyła skargę o wznowienie w ustawowym terminie (art. 407 § 3 k.p.c.), jednakże nie wykazała, aby była ona oparta na ustawowej podstawie wznowienia. Wedle skarżącej, nowe okoliczności - to choroba nowotworowa, na którą cierpi od wielu lat, co potwierdza, w jej ocenie, nowa dokumentacja medyczna powstała po prawomocnym zakończeniu sporu w sprawie III AUa [...].

Sąd Apelacyjny stwierdził, że dokumentacja medyczna przedłożona razem ze skargą nie potwierdza istnienia schorzenia nowotworowego, a jedynie fakt diagnozowania ubezpieczonej w związku ze stwierdzoną zmianą w wątrobie w marcu 2015 r. Dokumentacja ta nie daje zatem żadnych podstaw do ustalenia wcześniejszej daty powstania całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej niż stwierdzona przez Sąd Apelacyjny w sprawie III AUa [X], a w szczególności do wnioskowania, jak chce tego skarżąca, o jej całkowitej niezdolności do pracy już we wrześniu 2010 r. Ubezpieczona nie wykazała złożonymi dokumentami okoliczności mającej jakikolwiek wpływ na rozstrzygnięcie powyższej sprawy, a więc istniejącej w sensie obiektywnym w trakcie trwania tego postępowania. Przedstawione dokumenty obrazują jedynie stan leczenia i zdrowia skarżącej po uprawomocnieniu się wyroku z dnia 8 sierpnia 2014 r.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. odrzucił skargę ubezpieczonej jako nieopartą na ustawowej podstawie.

Postanowienie to zostało zaskarżone zażaleniem przez skarżącą, która zarzuciła mu naruszenie przepisu art. 403 § 2 k.p.c.

W uzasadnieniu wskazano, że do oceny dokumentacji medycznej ubezpieczonej, która została załączona do skargi o wznowienia postępowania, niezbędne są wiadomości specjalne i jej ocena powinna być dokonana przez biegłych lekarzy sądowych. Stwierdzenie Sądu Apelacyjnego w [...], że

przedłożona dokumentacja medyczna nie potwierdza istnienia schorzenia nowotworowego, a jedynie fakt diagnozowania ubezpieczonej w związku ze stwierdzoną zmianą w wątrobie w marcu 2015 r., jest zatem przedwczesne, gdyż tego typu ustalenie powinno być dokonane w oparciu o opinię biegłych lekarzy sądowych i badanie ubezpieczonej. Nietrafne, a co najmniej przedwczesne, jest zatem stwierdzenie, że skarżąca nie była niezdolna do pracy wcześniej niż to ustalił to Sąd Apelacyjny w sprawie III AUa [X]. Dopiero opinia biegłych lekarzy sądowych, którzy powinna być wydana w oparciu o nowe dowody, pozwoli na ustalenie czy załączona do skargi dokumentacja medyczna odnosi się do okoliczności (schorzeń ubezpieczonej) istniejących w trakcie zakończonego postępowania sądowego i czy mogło to wpłynąć na treść wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek: po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, po drugie, możliwości wpływu tych okoliczności lub dowodów na wynik sprawy i po trzecie, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 12/10, niepublikowane).

Powołany przepis zawiera zatem wymaganie, aby wykryte później okoliczności faktyczne mogły mieć wpływ na wynik sprawy. W tym wypadku chodzi o takie okoliczności faktyczne, które wchodziłyby w skład podstawy faktycznej wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2009 r., IV CZ 2/09; LEX nr 610222), a więc o fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 227 k.p.c. Utrwalony jest przy tym pogląd, że możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 96/05, LEX nr 186917; z dnia 20 kwietnia 2000 r., II

UKN 167/00, PPIPS z 2001 nr 6, poz. 70; z dnia 12 listopada 1998 r., II UKN 306/98, OSNAPIUS - wkł. 1999 nr 3, poz. 3; uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNCP 1969, z. 12, poz. 208; postanowienie z dnia 22 kwietnia 1975 r., III PZ 4/75, OSNCP 1976, z. 2, poz. 38; wyrok z dnia 10 kwietnia 1973 r., II CR 104/73, OSNCP 1974, z. 2, poz. 29). W orzecznictwie przyjmuje się także, że okoliczność faktyczna, obok prawomocnego wyroku i środka dowodowego stanowi równoważną i samodzielną podstawę wznowienia postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1982 r., II CO 4/82 (LEX nr 8443). Podzielając powyższe stanowisko, uznać należy, że w hipotezie omawianego przepisu ujęte są zatem dwie sytuacje. Po pierwsze, strona po prawomocnym zakończeniu sprawy wykryje okoliczność, która istniała wcześniej, lecz nie była jej znana, nie mogła się więc na nią uprzednio powołać. Wtedy przedstawiane dowody na „wykrytą” okoliczność nie muszą istnieć przed prawomocnym wyrokiem. Wystarczającą podstawą jest ta „wykryta” okoliczność. Za taką koncepcją opowiedział się Sąd Najwyższy w przywołanym postanowieniu II CO 4/82 oraz w postanowieniu z dnia 15 maja 2007 r., V CZ 36/07 (LEX nr 442637), z którego tezy wynika, że z uwagi na rozdzielenie kategorii „środka dowodowego” i „okoliczności faktycznej”, jako uzasadniających podstawę wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c., samo ustalenie, że środek dowodowy zaistniał po uprawomocnieniu się wyroku w postępowaniu, którego wznowienia się żąda, nie wystarcza do rozstrzygnięcia, że nie zachodzi podstawa wznowienia, może ją bowiem stanowić okoliczność faktyczna istniejąca jeszcze przed uprawomocnieniem się wyroku w poprzednim postępowaniu. W tym przypadku samodzielną podstawą wznowienia postępowania jest zatem „wykryta okoliczność”.

Dominujący obecnie pogląd przyjmuje, że badanie przesłanki dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania wskazanej w art. 403 § 2 k.p.c. w postaci wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, LEX nr

533865; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biuletyn Sądu Najwyższego 2005 nr 9, poz. 14; z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 48; z dnia 9 maja 2008 r., II PZ 65/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 233; z dnia 14 maja 2009 r., I CZ 20/09, LEX nr 1380839; z dnia 18 lipca 2014 r., IV CZ 37/14, LEX nr 1509152; z dnia 25 czerwca 2014 r., IV CZ 35/14, LEX nr 1498657; z dnia 30 maja 2014 r., III CZ 16/14, LEX nr 1483955; z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 126/13, LEX nr 1446452; z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CZ 105/13, LEX nr 1433605).

Przenosząc te uwagi na grunt niniejszej sprawy, zauważyć należy, że wedle skarżącej, okolicznością istniejącą przed wydaniem prawomocnego wyroku jest „nowotwór o nieokreślonym charakterze, który draży organizm ubezpieczonej od kilku lat”, natomiast przedłożone dowody potwierdzają jedynie wstępne podejrzenie tego schorzenia (w marcu 2015 r.) i prowadzenie diagnostyki w celu jego zweryfikowania, a skarżąca nie przedstawiła ostatecznej oceny wyników badań diagnostycznych w postaci medycznego rozpoznania potwierdzającego tę chorobę. Tymczasem, jak wskazano wyżej, późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych może stanowić podstawę wznowienia postępowania tylko wówczas, gdy te okoliczności lub dowody pozostają potencjalnie w związku przyczynowym z wynikiem sprawy. Tak byłoby w niniejszym postępowaniu, gdyby skarżąca przedstawiła zaświadczenie lekarskie z rozpoznaniem choroby nowotworowej, z którego wynikałoby ocena lekarza, że powstała ona przed 23 września 2011 r. Ubezpieczona nabyłaby bowiem prawo do renty, gdyby jej całkowita niezdolność do pracy (którą w poprzednim postępowaniu ustalono na 4 listopada 2011 r.) powstała do 22 września 2011 r., kiedy to obowiązujący przepis art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) zwalniał kobiety całkowicie niezdolne do pracy i posiadające ogólny 20-letni staż (składkowy i nieskładkowy) 20 lat od warunku powstania niezdolności w okresach wskazanych w art. 57 ust. 1 pkt 3, a także od warunku stażowego określonego w art. 58 ust. 2 (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., I UZP 5/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 305). Od 23 września 2011 r. wprowadzono do art. 58 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - ust. 4 (zob. art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i

rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; Dz.U. Nr 187, poz. 1112), zgodnie z którym z warunku pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy zwolnione są kobiety, które legitymują się 25-letnim ogólnym okresem składkowym i nieskładkowym (takiego stażu ubezpieczona nie posiada).

Reasumując, podstawą wznowienia postępowania w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy nie stanowi jakiekolwiek zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia ubezpieczonego, powstałe po jego prawomocnym zakończeniu. Może ją natomiast stanowić dowód potwierdzający rozpoznanie określonego schorzenia (nieznanego wcześniej i nieocenianego przez biegłych lekarzy w poprzednim postępowaniu), ze wskazaniem, że istniało ono w czasie mającym znaczenie dla oceny uprawnień do renty w poprzednim postępowaniu.

W rezultacie zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania nie narusza zatem art. 403 § 2 k.p.c., dlatego zażalenie podlega oddaleniu.

Z przedstawionych powodów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c.).